

๘๐. ความไพบูรณ์แห่งพระธรรมด้วยอนุตตริยะ

The Excellent Abundance with Dhamma

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

In Honor of the Blessed One of the Fully Enlightened One

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network. 2016

ความสำคัญของบทความ

การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนานั้น เป็นเรื่องความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการบำเพ็ญเพียรภาวนากรรมฐาน ที่ต้องตั้งใจเอาจริงจังโดยไม่กังวลเป็นห่วงกับสิ่งอื่นๆ ที่อยู่รอบกายของคุณ คือ จะต้องตัดขาดจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคุณจริงๆ เพื่อจะได้เข้าถึงความจริงแห่งชีวิตอันสูงสุดโดยปรมาตย์ ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องไปกังวลอยู่กับเรื่องทางโลกียะหรือโลกธรรมใดทั้งสิ้น ถ้าไม่สามารถตัดขาดกับทางโลกได้ ก็ย่อมไม่สามารถบรรลุความตรัสรู้ได้ คือ ไม่สามารถเห็นนิพพานได้ ไม่สามารถเห็นทางในการดับทุกข์ได้ และไม่สามารถหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายได้อย่างเด็ดขาดตลอดไปรังด้วยเกษมธรรมทั้งหลาย มีแต่อย่างยิ่งปฏิบัติธรรมหนักเข้าก็ยิ่งจะเบื่อกว่ากับแนวทางที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ เพราะไม่เข้าใจในจุดหมายสำคัญแห่งการปฏิบัติธรรมนั้นๆ เพราะไม่สามารถเข้าถึงภาวะอันถูกต้องและภาวะอันยอดเยี่ยมได้จริง หลักธรรมตามแนวทางสายกลางแห่งมัชฌิมาปฏิปทา ที่ดำเนินปฏิบัติไปตาม (๑) “อริยมรรคมีองค์ ๘” [มัลลคาณ ๔] นั้น เป็นเรื่องสำคัญยิ่งยวด ทำให้เข้าถึงภาวะอันถูกต้องต่อ นั่นคือ (๒) “สัมมัญญา-ผลัญญา” ที่เป็น “อริยมรรคมีองค์ ๘” และ (๓) “สัมมาวิมุตติ-อรหัตตผลวิมุตติ” ที่เป็น “อริยมรรคมีองค์ ๑๐” หรือ “สัมมัตตะ ๑๐” [อเสขธรรม] เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมอยู่ในภาวะอันถูกต้องไม่เป็นสิ่งที่ถือผิดจากความเป็นจริง ปัญญาทั้งหลายย่อมกลายเป็น “ปัญญาัญญา” แห่งภavanaในสมถะและวิปัสสนาได้ และส่งผลอันสงฆ์ให้เกิดภาวะอันเยี่ยมด้วยปัญญาทั้งหลายเหล่านั้น ได้แก่ (๑) **เห็นนิพพาน** (๒) **เห็นหนทางดับทุกข์** และ (๓) **เห็นความหลุดพ้นที่จะเกิดขึ้นได้จริง** แต่อย่างไรก็ตาม อะไรจะเป็นผลแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติธรรมนั้น ทุกอย่างขึ้นอยู่กับใจของผู้ปฏิบัติธรรมเท่านั้นว่าจะเลือกทำอย่างตั้งใจจริงหรือไม่.

บทความที่ ๘๐ ประจำปี ๒๕๕๕ – ความไพบุลย์แห่งพระธรรมด้วยอนุตตริยะ

ในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ก็สามารถจำแนกแจกธรรมออกเป็น ๒ ฝ่าย ตามข้อสมมติฐานแห่งเบญจขันธ์ นั่นคือ (๑) **รูป-กาย** ต้องชำระให้หมดจดด้วย “**อธิศีลสิกขา**” และ (๒) **นาม-จิต** วิญญาณ ต้องชำระให้หมดจดด้วย “**อธิจิตตสิกขา-สมถภาวนา**” กับ “**อธิปัญญาสิกขา-วิปัสสนาภาวนา**” ทั้งหมดย่อมเกิด “**ญาณสัมปยุตต์แห่งอริยอัฏฐังคิกมรรค**” [อริยมรรคมีองค์ ๘] อันเป็นไปตามแนวทางสายกลางแห่ง “**หลักมัชฌิมาปฏิปทา**” ที่จะทำให้บรรลุถึง “**โลกุตตรธรรม ๘**” [มรรค ๔-ผล ๔-นิพพาน ๑] ด้วยการตรัสรู้-สัมโพธิะ [สัมโพธิญาณ] แห่งนิพพานธาตุ-อมตธรรม ฉะนั้น เป้าหมายสูงสุดในการประพฤติพรหมจรรย์แห่งพระธรรมวินัยนี้ จึงหนีไม่พ้นจาก “**ปรีนิพพาน**” บุคคลผู้จะสำเร็จบริบูรณ์ในอริยมรรคนี้ได้ นั้น จึงต้องดีพร้อมประกอบด้วยสภาวะอันเยี่ยมยอดเท่านั้น ปราศจากมลทินใดๆ อันเป็นกิเลสธรรมเครื่องเศร้าหมองหรือ “**นิวรณ์ธรรม**” [นิวรณ์: กามฉันทะ-พยาบาท-ถีนมิทธะ-อุทธัจจกุกกุจจะ-วิจิกิจจา-อโรติ-อวิชา-อกุศลธรรมทั้งหลาย] ที่กัณฐุมจิดใจ ที่เรียกว่า “**วิสุทธิกุณ**” [วิสุทธิ ๗] จนบรรลุถึง “**ญาณทัสสนวิสุทธิ**” คือ ปัญญาญาณที่หยั่งรู้เห็นในธรรมด้วยอริยสังข์ ๔ อริยมรรคมีองค์ ๘ และ มัคคญาณ ๔ รวมทั้งญาณ ๓ กับ กิจในอริยสังข์ ๔ ที่เกิดญาณสัมปยุตต์ด้วย ปัจจเวกขณญาณ และ อาสวักขยญาณ คือ ประกอบด้วยการหยั่งรู้โดยปฏิเวธแห่งญาณทัสสนวิสุทธิ [ยถากุตตญาณทัสสนะ] สิ่งอันยอดเยี่ยมย่อมเกิดขึ้นในอริยบุคคลนั้นได้เช่นกัน ที่เรียกว่า “**อนุตตริยะ ๓**” ได้แก่ (๑) การหยั่งรู้หยั่งเห็นอันเยี่ยม-**ทัสสนานุตตริยะ** คือ ปัญญาเห็นธรรมทั้งปวง “**ธรรมจักขุ**” ด้วยโดยโยนิโสมนสิการ เห็นสังฆภาวะแห่งนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดโดยปรมาตต์ (๒) **ปฏิบัติทานุตตริยะ**-ข้อปฏิบัติอันเยี่ยม คือ ประกอบด้วยปัญญาหยั่งรู้ถึงอริยมรรคทั้งหลาย ว่าเป็นแนวทางปฏิบัติสัมมาปฏิปทาอย่างถูกต้อง และไม่เป็นปฏิปักษ์กับหลักมัชฌิมาปฏิปทา และ (๓) การหลุดพ้นอันเยี่ยม-**วิมุตตanutตริยะ** คือ เมื่อบรรลุถึงความ เป็นพระอรหันต์แห่งนิพพานจิต ย่อมรู้แจ้งเห็นจริงในการบำเพ็ญ “**อเสขธรรม**” [สัมมัตตะ ๑๐] ที่ต่อออกจากเสขปฏิปทา [วิชาจรณสัมปัน โน] ได้แก่ **วิชา ๓-วิชา ๘** กับ **จรณะ ๑๕** ดังนั้น “**อุตตริมานุสตรธรรม-อธิมธรรม-คุณพิเศษ**” ดังกล่าวนี้นี้ ต้องเกิดขึ้นเกิดในบุคคลนั้น จึงจะสามารถตรัสรู้ [สัมโพธิะ] และนิพพานได้ องค์ประกอบสำคัญและยอดเยี่ยม คือ “**พุทธคุณ ๓**” ได้แก่ (๑) **ปัญญาคุณ** (๒) **วิสุทธิคุณ** และ (๓) **กรุณาคุณ** อันเป็นคุณสมบัติในการบรรลุความตรัสรู้สัมโพธิญาณ [โพธิสมภาร] เนื่องด้วยวิริยารัมภะไม่สัน โดยในการสร้างกุศลบุญบารมีกับความอดทน ด้วยเหตุนี้ เมื่อลำดับสภาวะองค์รวมของบรรดาธรรมที่มาประชุมกัน [สัมปยุตต์ปัจจัย] ที่เป็นเหตุให้เกิดญาณสัมปยุตต์ ย่อมมีองค์ประกอบต่อไปนี้ (๑) **โพธิปักขิยธรรม ๓๗** (๒) **อริยมรรคมีองค์ ๘** (๓) **โลกุตตรธรรม ๘** (๔) **อริยสังข์ ๔** (๕) **วิปัสสนาภูมิ-ปัญญาภูมิ** (๖) **ญาณ ๑๖-โสฬสญาณ** (๗) **วิสุทธิ ๗** และ (๘) **วิชา ๓-วิชา ๘-อภิญา ๖** แต่อย่างไรก็ตาม “**อนุตตริยะ ๓**” นี้ ต่อกจากพระตถาคตแล้ว ย่อมเป็นคุณสมบัติของ “**พระตถาคตอรหันตสัมมสัมพุทธเจ้า**” หรือ “**พระปัจเจกพุทธะ**” ส่วน “**อนุตตริยะ ๖**” นั้น ย่อมเป็นสาธารณ์แก่ “**พระอนุพุทธะ**” [พระปัจเจกพุทธะ] พระตถาคตสาวก คือ ผู้ประพฤติปฏิบัติตามคำ

สอนของพระพุทธเจ้า ไม่ได้ตรัสรู้เองโดยชอบ [อนุดตรสัมมาสัมโพธิชะ –ตรัสรู้อนุดตรสัมมาสัมโพธิญาณ] แต่ก็มีส่วนเหมือนกัน คือ สอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ฉะนั้น อริยบุคคลผู้บรรลุได้ดั่งเช่นพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น คงไม่ใช่เรื่องง่ายๆ ในสาธุปุถุชนทั่วไปที่จะตรัสรู้ได้ง่ายๆ หรือกลุ่มอัจฉริยบุคคล เช่น นักวิทยาศาสตร์ ปราชญ์เมธี หรือพหูสูต เป็นต้น คำว่า “พุทธะ-ตถาคต” จึงมีความหมายที่เหนือกว่าคำว่า “อัจฉริยะ-ล้ำเลิศ” ที่ชาวโลกต่างสรรเสริญตามนัยสมมติสัจจะ [โลกียะ] แต่เป็นนัยแห่งภาวะที่พ้นโลกียะ คือ “โลกุตตรภูมิ-นิพพาน” ดังนั้น พระธรรมของพระตถาคตเจ้าจึงใช้คำนำหน้าว่า “อริยะ-” เป็นหลักบ่งบอกความเจริญอันประเสริฐจากโลกียธรรม-โลกียภูมิ [ทุกคติ] ในอีกนัยหนึ่ง เพราะฉะนั้น สภาวะที่ถูกต้อง [สัมมัตตะ ๑๐] กับ สภาวะอันยอดเยี่ยม [อนุดตริยะ ๓-อนุดตริยะ ๖] นั้น ต่างเป็นสภาวะธรรม [ปรมัตถ์] ที่เกิดจริงในวิถีชีวิตของอริยสาวกและอริสาวิกาแห่งตถาคต ไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ฉะนั้น ก็กลายเป็นปฏิบัติที่ผิด ไม่เป็นจริงตามธรรม [กฎธรรมชาติ] ฉะนั้น สัจภาวะแห่งจิตของผู้มีจิตเป็นพุทธะนั้น ต้องเป็นตามครรลองธรรมแห่งจิตหลุดพ้นปล่อยวางที่จะยึดเหนี่ยวอยู่กับปุปาทานขันธ อันเป็นตัวตน [นามรูปแห่งขันธ ๕] ของตนเองอย่างหมดสิ้น [สุญญตา-อนัตตตา] ถ้าไม่สามารถดำเนินตามแนวทางนี้ได้ สภาวะที่ถูกต้องและยอดเยี่ยม [อนุดตริยะ ๓-อนุดตริยะ ๖] นั้น ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ตามฐานะของผู้ปฏิบัติธรรมนั้นๆ สุดท้ายย่อมเกิดความวิบัติเสียหายในทางปฏิบัติธรรม กลับกลายเป็นผู้ทุศีลอลัชชีในที่สุด แต่ที่ย่อมทนครอบเพศเป็นสมณะผู้หลงผิดต่อไป ไม่ได้ทำกิจในการสืบทอดพระศาสนา และกลับกลายเป็นสนิมในเนื้อของพระธรรมวินัยนี้อย่างคาดไม่ถึง พระตถาคตจึงตรัสปัจฉิมโอวาทว่า “อัปมาทะ-อย่าประมาท” ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ที่ไม่ประกอบด้วยการใช้ปัญญาและเหตุผล นั่นเอง.

